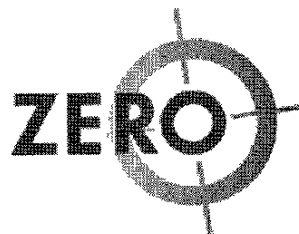

Olje- og energidepartementet
Postboks 8248 Dep
0033 Oslo

OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENTET	
01 / 2498 - 377	
DATO 17 OKT. 2003	
AN 631	EKSP

Oslo, 15. oktober 2003

Utredning av konsekvenser av helårig petroleumsvirksomhet i området Lofoten- Barentshavet – Sammendragsrapport

Vi viser til forordet i utredningen med forespørsel om kommentarer til "Utredning av konsekvenser av helårig petroleumsvirksomhet i området Lofoten – Sammendragsrapport."

Nedenfor følger våre kommentarer til utredningen.

Vennlig hilsen
ZERO

Cato Buch

1. Innledning

Proessen fram mot ULB har vært mangelfull, lite transparent og preget av hastverk. Dersom det skal gjøres beslutninger om petroleumsvirksomhet i Barentshavet eller Lofoten, må dette gjøres på grunnlag av en helhetlig prosess som setter de unike miljøkvalitetene i sentrum. Arbeidet med Regjeringens Helhetlige Forvaltningsplan er et slik prosess.

I Sem-erklæringen har regjeringen forutsatt at all petroleumsvirksomhet i området Lofoten - Barentshavet skal være forankret i null utslipp til sjø. Dette har både departementet, olje- og energiministeren og resten av regjeringen poengtert ved en rekke anledninger. Det er blitt lovet at dette er et krav som ikke vil bli firt på, og at det ikke skal gis dispensasjoner.

Det er derfor med stor forbløffelse når vi så leser ULB og ser hva som faktisk blir skrevet. Forutsetningen og kravet om null utslipp til sjø er *ikke* blitt fulgt opp av ULB ved at de ikke stiller krav til nullutslipp for landanlegg. Det ser ut som et flertall av prosjektene som planlegges – eller som ønskes - vil bli landbaserte løsninger. Når ULB sier at disse anleggene ikke skal ha ”strengere” krav til nullutslipp en andre anlegg på norsk sokkel, faller hele forutsetningen for ULB, og regjeringens krav, bort. At hverken ULB i innledningen, eller olje- og energiministeren har forklart dette tidligere, gjør at alt i ULB om nullutslipp og regulære utslipp til sjø mister sin troverdighet.

Regjeringen går nå, ved å presentere ULB, bort fra sitt krav om nullutslipp til sjø i området Lofoten – Barentshavet.

Vent på forvaltningsplan

Før Regjeringen tar stilling til petroleumsvirksomhet i Lofoten- og Barentshavet må arbeidet med forvaltningsplanen være ferdig. Det er positivt at det lages en forvaltningsplan som skal se på en helhetlig forvaltning av Barentshavet. Denne planen mister imidlertid mye av sin effekt dersom det åpnes for petroleumsvirksomhet før planen er ferdig, siden dette vil være svært avgjørende for forvaltningen av havområdet.

Barentshavet og Lofoten sårbare havområder

Det lever omtrent 150 uliker fiskearter i Barentshavet. Blant disse er noen av verdens største og viktigste fiskebestander, bl.a norsk-arktisk torsk, lodde, sei, hyse og norsk vårgytende sild. Disse fiskebestandene er sentrale i Barentshavets økosystem og utgjør grunnlaget for de store kommersielle fiskeriene i regionen. Fisk er svært sårbar overfor en evt. oljeulykke. Prestige ulykken er et eksempel på hvilke konsekvenser en oljeulykke kan få for fiskeriene. I delrapporten for konsekvensene for havbruksnæringen står det at etter ulykken er det nå 20 000 personer som mottar økonomisk kompensasjon på grunn av tapt inntekt til fiskeriene. I rapporten heter det at kostnadene forventes å bli minst 1000 millioner euro. Nord-Norge er en landsdel som er svært avhengig av fiskeriene. En oljeulykke vil kunne ha alvorlige konsekvenser.

Barentshavet er et av de mest fuglerike havområdene i verden. Årlig hekker mellom 13 og 15 millioner sjøfugl i området. Flere av bestandene er av internasjonal

betydning. Bare på norsk side finnes det 41 sjøfuglkolonier med over 1000 hekkende par. Barentshavet er også et viktig område for millioner av andre fugler som lever og hekker i tilknytning til kysten. Selv små oljeutslipp kan forårsake stor skade hos sjøfugl. De kan omkomme av nedkjøling hvis fjærdrakten blir utsatt for søl, eller av forgiftning ved inntak.

Forholdet til forvaltningsplan

I Sem-erklæringen står det. "Samarbeidsregjeringen vil:

- foreta en konsekvensutredning av helårig petroleumsaktivitet i de nordlige havområder fra Lofoten og nordover. Inntil en slik plan er på plass, åpnes ikke Barentshavet ytterligere for petroleumsvirksomhet.
- legge opp til en helhetlig forvaltningsplan for Barentshavet, der hensynet til miljø, fiskerier, petroleumsvirksomhet og sjøtransport vurderes samlet."

Det er en godt utgangspunkt at Regjeringen ønsker å se på en helhetlig forvaltning av Barentshavet. Forvaltningsplanen vil kunne være et godt styringsdokument for å ta en overordnet og koordinert beslutning. Denne planen vil imidlertid ikke bli det dokumentet det i utgangspunktet var ment å være. Regjeringen har nå lagt opp til at beslutningen om petroleumsvirksomhet i Lofoten- og Barentshavet skal avgjøres før Forvaltningsplanen er ferdig. Petroleumsvirksomhet vil ha store konsekvenser for havområdet og det er derfor svært underlig å ta en slik beslutning uavhengig av resten av forvaltningsplanen.

Om utredningen av konsekvenser

Helt fra starten har denne konsekvensutredningen blitt kritisert av de miljøfaglige instansene. SFT skriver i sin høringsuttalelse til utredningsprogrammet:

"Programforslaget tilfredsstiller ikke vanlige krav til konsekvensutredning idet den baserer seg på eksisterende kunnskap og til dels utdatert kunnskap (...) Utredningen vil heller ikke være i overensstemmelse med Arktisk Råds retningslinjer for henholdsvis konsekvensutredning og petroleumsvirksomhet i Arktis og den vil heller ikke fylle kravene i EUs direktiv om strategiske konsekvensutredninger."

Det ble ikke gjort endringer i utredningsprogrammet slik at det ville bli gjennomført grunnlagsundersøkelser. Dette er et krav som andre konsekvensutredninger må tilfredsstille. For å unngå kravene som stilles til en konsekvensutredning har regjeringen valgt å kalle ULB for en *utredning av konsekvenser* og ikke en konsekvensutredning.

Kunnskapen om Barentshavet er liten. Vi har ti til hundre ganger så gode data for overflaten av Mars, som det vi har av sjøbunnen i Barentshavet. Et eksempel på dette er da Havforskningsinstituttet fant verdens største dypvannskorallrev utenfor Røst. Denne sommeren har Havforskningsinstituttet oppdaget mange hundre korallrev i Lofoten. Polarinstituttet har skrevet en egen rapport om kunnskapshull knyttet til Barentshavet. Instituttet har blant annet påpekt at det mangles basiskunnskaper om artene i Barentshavet. Denne kunnskapen må vi få før regjeringen skal ta en beslutning om petroleumsvirksomhet. Det er helt uansvarlig å tillate denne type virksomhet uten å ha vesentlige kunnskaper om hvordan økosystemet fungerer og hvordan petroleumsaktivitet vil påvirke dette økosystemet.

Om delutredningene

Den utredningen som er lagt frem bærer preg av hastverksarbeid. Delutredningene er blitt skrevet med svært stram tidsplan, noe som svekker hele ULB.

Oljeselskapene fikk innflytelse på forhånd

Oljeselskapene har hele tiden hatt en finger med i utarbeidelsen av utredningen, ved at de bla. har fått kommentere mandatet til utredningene. De har også fått kommentere hvem de synes burde få anbudskontraktene på å skrive utredningene. Oljeselskapene har også fått kommentere innholdet i delutredningene. Dette betyr at de med stor økonomisk utbytte av petroleumsvirksomheten i nord skal få bestemme det faglige beslutningsgrunnlaget. Dette er en fremgangsmåte som er udemokratisk og svært kritikkverdig. Etter at denne fremgangsmåten ble kjent, har olje- og energiminister Einar Steensnæs sagt at denne form for praksis nå skal endres. Det er vanskelig å ha tillit til den sammendragsrapporten som er lagt frem når selskapene som vil ha stor økonomisk vinning av oljevirksomhet har fått påvirke dokumentet på en helt annen måte en andre interesserte.

2. Åpning av Barentshavet

Beslutningen om å legge til rette for petroleumsvirksomhet nord for Stad ble fattet av Stortinget i 1980. De første utvinningstillatelsene i Barentshavet ble tildelt på Tromsøflaket samme år. Det er avsluttet 60 letebrønner i området.

Stortingsmelding nr. 40 "Åpning av Barentshavet Syd for letevirksomhet" kom 17. mars 1989.¹ En betydelig del av meldingen var viet konsekvensutredningen for de miljømessige virkningene og mulig fare for forurensing ved boreaktivitet. Denne ble lagt fram fra Olje- og Energidepartementet i juni 1988 og het "Åpning av Barentshavet Syd, Troms II, Troms III og sydlig del av Finnmark Vest for petroleumsvirksomhet. Konsekvensutredning".

Statens Forurensingstilsyn, Direktoratet for Naturforvaltning og Norsk Polarinstitut var sterkt kritiske til oljevirksomhet i Barentshavet. I sine høringsuttalelser til konsekvensutredningen skrev de: "*Materialet fra grunnlagsrapportene er ubalansert og til dels feilaktig framstilt i sammenfatningsrapporten, samt at den er oppstykket og usammenhengende og mangler en samlet vurdering*". De mente videre at et hovedtrekk ved rapporten er at den demper inntrykket av at oljevirksomheten kan medføre skade for miljøet.² Se også kapittelet om sjøfugl nedenfor.

3. Nullutslipp

I ULB legges det opp til et teknologiregime som er forankret i null utslipp til sjø (ikke utslipp av produsert vann, borekaks og boreslam ved normal drift). I følge ULB har Oljedirektoratet i sin teknologirapport ikke avdekket teknologiske kunnskapshull i forhold til målet om null-utslipp til sjø eller en driftsregularitet på 95%. Leses hele rapporten fra Oljedirektoratet kommer det ved flere problemstillinger frem at dette

¹Olje- og Energidepartementet. St.meld. nr. 40 (1988-89)

²Olje- og Energidepartementet. St.meld. nr. 40 (1988-89). Vedlegg 1

teknologiregimet per dags dato ikke foreligger og at det er uvisst når det kan bli en aktualitet.

For resten av norsk sokkel er nullutslipp blitt definert som null utslipp av kjente miljøfarlige stoffer. Det som kommer frem lengre bak i rapporten er at det spesielle nullbegrepet for Barentshavet – *hvor null faktisk betyr null* – kun gjelder for rene offshoreløsninger, ikke for utbygginger hvor gassen – eller oljen blir ført til land. Landanlegg skal ha samme vilkår som resten av sokkelen - *hvor null ikke betyr null*. Når vi så ser på hva slags planer som ligger i Barentshavet, viser det klart at de fleste utbygginger ikke vil få krav om nullutslipp, men vil få de samme krav som resten av sokkelen.

Oljedirektoratet har utarbeidet rapporten om teknologier for å nå målet om nullutslipp. Der skriver de at *"Olje og gass utvinning i Barentshavet og Lofoten skal såfremt det er økonomisk og teknisk fornuftig skje via et landanlegg."*

Ser vi scenarierapporten har OLF fremsatt en rekke punkter for å "tilpasse til konfliktfri sameksistens med fiskerinæringen". Et av disse 6 punktene er: *Færrest mulig installasjoner på havoverflaten*. Med andre ord er det ikke ønskelig med installasjoner som vil få krav om at null skal være null.

Alle gassfelt antas å bli ført til land, og bakgrunnsrapporten om sansynlighet for hendelser med store oljeutslipp legger til grunn at: *To av feltene antas å bli inlandsført via oljerørledninger direkte fra havbunnsinstallasjoner, dette gjelder Nordland VI og Finmark Øst.*

ULB skriver i 3.5.5 Utslipp fra landanlegg: *"Det er en forutsetning at landanlegg skal oppfylle kravet om "Best Available Techniques" (BAT) og målsetningen om null utslipp av miljøfarlige forbindelser eller andre forbindelser som kan gi miljøskade. Utslipp fra landanlegg og eventuelle miljøkonsekvenser vil avhenge av anleggets kompleksitet, feltspesifikke forhold, lokale resipientforhold m.v. Alle driftsrelaterte utslipp vil være underlagt tillatelse fra SFT og skal utredes konkret for eventuelle prosjekter. Dersom produsert vann følger brønnstrømmen til land er reinjeksjon av produsert vann fremdeles et alternativ for å kunne oppfylle målsetningen om null utslipp av miljøfarlige forbindelser eller andre forbindelser som kan gi miljøskade. I tillegg skal ulike renseteknologier vurderes, herunder bla. biologiske rensemetoder. BAT for reduksjon av utslipp til sjø fra landanlegg er bla. et tretrinns renseanlegg (mekanisk, kjemisk og biologisk) som reduserer totalt innhold av hydrokarboner til 0,05 – 1,5 milligram per liter. "*

Ved at ULB legger til grunn at det ikke skal være regulære utslipp til sjø – *null skal være null* – og konsekvenser at regulære utslipp til sjø er ikke tatt med, viser det enda en svakhet med utredningen. Det må beregnes hvor mye som blir sluppet ut gjennom fiktive landanlegg, og så vurdere miljøkonsekvensene av dette.

For landanlegg skal det stilles krav om BAT, men dersom det teknologisk og økonomisk er mulig å ha fullstendig nullutslipp på rene offshoreanlegg må jo dette også kunne regnes som BAT for landanlegg.

Når det nå viser seg, i følge ULB, både økonomisk og teknologisk mulig med krav om nullutslipp for offshoreanleggene i Barentshavet, bør jo dette også være mulig for resten av sokkelen. ZERO mener derfor at samme krav som nå stilles til offshoreanlegg i Barentshavet, også må være gjeldene for nye prosjekter på resten av norsk sokkel.

4. Miljøkonsekvenser

4.1. Sjøfugl

Barentshavet er et av de mest fuglerike havområdene i verden. Årlig hekker mellom 13 og 15 millioner sjøfugl i området. Flere av bestandene er av internasjonal betydning. Bare på norsk side finnes det 41 sjøfuglkolonier med over 1000 hekkende par. Barentshavet er også et viktig område for millioner av fugler som har tilknytning til åpent hav.

Verdien av våre sjøfugler er mangesidig og åpenbar. Kontaktflaten mellom sjøfuglene og kystbefolkningen har alltid vært stor, og i utallige generasjoner har de vært fiskerens følgesvenn. Store fuglekonsentrasjoner ute på havet pekte ut gode fangstområder, og ofte kunne trafikken av fugler til og fra land vise kursen hjem i et knipetak. Sjøfugl var dessuten et viktig tilskudd til kosten, samtidig som egg og dun var en betydelig handelsvare. På den måten har sjøfuglene blitt en del av vår kulturelle arv, og deres utbredelse har vært med på å bestemme bosetningsmønsteret langs kysten.

De store bestandene av sjøfugl i området Lofoten – Barentshavet er av internasjonal verneverdi, og Norge har et spesielt ansvar for å sikre at disse verdiene ikke blir forringet.

For sjøfugler i åpent hav er kunnskapsgrunnlaget svært mangelfullt. Selv små, men lagt hyppigere enn akutte oljesøl kan også forekomme. Slike utslipp, som ofte unngår registrering, representerer imidlertid en kronisk oljeforurensning til havs. Dette kan være en like stor belastning for sjøfuglbestandene som de større, men sjeldnere oljesøl.

Sjøfugldata fra kystområdene til andre årstider enn hekkesesongen er av høyst variabel karakter. Data på overvintrende sjøfugl finnes ikke for store deler av kysten. Dette utgjør en særdeles alvorlig mangel i det tilgjengelige datagrunnlaget.

Data fra åpent hav er av tilsvarende karakter som kystdataene, og er ikke oppdatert siden midt på 90- tallet. Gjennomsnittsalderen på dette materialet er også over 10 år, og i store deler av området har sjøfuglforekomstene aldri vært kartlagt. I tillegg er det vist at variabiliteten i åpent hav er så stor på flere nivåer at det vanskelig lar seg gjøre å utarbeide en forutsigbar fordeling av sjøfugl på annet enn svært stor.

Delutredningen som omhandler konsekvenser for sjøfugl (ULB Delutredning – studie 7-b, heretter kalt sjøfuglrapporten) fremhever i sin konklusjon at *"Samlet sett er konsekvensene vurdert som størst for feltene Bjørnøya vest, Troms I, Nordland VI og Nordland VII. Finnmark øst ligger i et viktig havområde for sjøfugl, men den direkte faren for kystnære ressurser er noe mindre. For kystnære ressurser faller*

Lopparyggen ut med små konsekvenser. Da er ikke ressurser i åpent hav vurdert, men Barentshavet generelt er av svært høy verdi for pelagisk overflatebeitende og pelagisk dykkende arter. Det gjenspeiles ikke i tabellene under. I de nordlige områdene reduseres konsekvensene noe i vinterhalvåret, i alle fall på kort sikt, på grunn av redusert lys og isdekke. Langs norskekysten, derimot, kan konsekvensene bli like store som i hekketiden, på grunn av overvintrende, internasjonalt viktige bestander. (side 59) ” (vår understrekning)

ULB fremholder på side 112 at ”i forhold til ULB er det derfor valgt en konservativ tilnærming”. Det fremkommer ingenting i sjøfuglrapporten at det er valgt en konservativ tilnærming. Tvert imot står det helt klart at tallene fort ville vist at dersom sjøfugl i åpent hav var med i undersøkelsen ville bildet blitt betydelig anderledes: ”Dersom det hadde vært mulig å inkludere slike data i modellen, ville bildet sannsynligvis forandre seg betydelig for alle feltene.”

Dette står i stil til konklusjonene fra sjøfuglrapporten ved åpning av Barentshavet sør (Anker-Nilsen-88). Hovedkonklusjonen var da: ”Uansett hvilke delområde eller sesong den planlagte virksomheten blir lagt til så vil svært mange bestander av internasjonal verneverdi stå i fare for å bli meget hardt rammet ved oljesøl. Bestander med pelagisk tilknytning står her i fremste rekke. Flere av disse bestandene er allerede sterkt belastet av andre årsaker, og er i alvorlig tilbakegang. Særlig kritisk er situasjonen for lomvi. Bestander av denne arten kan bli ytterligere desimert som følge av enhver situasjon med omfattende oljesøl”.³

Sjøfugl i åpent hav

En av de største og mest graverende mangler og feilfremstillinger i ULB er hvordan konsekvenser for sjøfugl i åpent hav er blitt presentert. Da sjøfuglrapporten klart sier i fra at det er store mangler, og at konklusjonene ikke gir de reelle konklusjoner – kommer dette ikke fram i sammenfatningsrapporten.

ULB skriver i hovedkonklusjonen, side 11, at: ”Det bemerkes videre at det for sjøfugl i åpent hav ikke eksisterer et godt datamateriale, og at resultatene derfor her er beheftet med usikkerhet.” Bakgrunnsrapporten fremholder derimot at: ”Siden det ikke eksisterer gode nok sjøfugldata fra åpent hav, er tilstedeværelsen ikke vurdert for dette deltemaet på Lopparyggen. At det befinner seg sårbare sjøfugl i det berørte området fra dette feltet, er nokså sikkert, men det er ikke grunnlag for å vurdere graden av denne. For de andre feltene baserer sjøfuglvurderingen seg utelukkende på kystdataene”. ULB gir et klart inntrykk av at konsekvenser for sjøfugl i åpent hav er vurdert, mens bakgrunnsrapporten klart gir uttrykk for at så ikke er tilfelle.

Sjøfuglrapporten fremholder også: ”Kunnskapsnivået er kritisk for hvor nøyaktig prediksjonen av mulige virkninger til enhver tid kan være, så vel som for vurdering av skade i etterkant av en episode (Moe et al. 1999c). I utredningssammenheng ligger utfordringen ofte i å vurdere virkninger i fremtiden (- i dette tilfellet ved eventuell helårlig virksomhet) på grunnlag av miljøets nå-tilstand. Dersom denne kunnskapen er mangelfull blir vurderingene naturlig nok lite holdbare, men kan også avbøtes ved f.eks. overvåking dersom tiltaket ligger langt fram i tid.”

³ Anker-Nilsen –88: Direktoratet for Naturforvaltning Viltrapport 46. August 1988

(...)

"Relevansen i å summere SMO for Lopparyggen er lav, da SMO ikke er vurdert for forekomster i åpent hav. Dersom det hadde vært mulig å inkludere slike data i modellen, ville bildet sannsynligvis forandre seg betydelig for alle feltene. I tillegg er SMO-dataene fragmentariske for store områder i vintermånedene. Vinterdataene domineres av overvåkningsområdene." (vår understrekning).

Det finnes ikke tilfredstillende data for sjøfugl i åpent hav, men å utelate sjøfugl i åpent hav fra hele ULB blir utredningen av sjøfugl svært mangelfull. Når ULB i tillegg gir inntrykk av at det er valgt en konservativ infallsvinkel og at sjøfugl i åpent hav faktisk er vurdert blir hele kapittelet om sjøfugl i beste fall missvisende.

Det virker som om forfatterne av ULB har ment at konklusjonene i sjøfuglrapporten kom litt for dårlig ut i forhold til ønske om å overbevise folk at konsekvensene ikke blir store, og at viktige momenter derfor er utelatt og konklusjoner indirekte er endret.

Sjøfuglrapporten sier klart i fra at det trengs nye undersøkelser for å komplementere datagrunnlaget før en skikkelig vurdering av konsekvenser av å åpne området Lofoten-Barentshavet for kontinuerlig drift kan gjennomføres. De sier videre at konsekvensene kan bli større enn det som kommer frem i delutredningen. Denne skepsisen og bekymringen kommer ikke tilstrekkelig fram i ULB, tiltross for at kunnskapshullene for sjøfugl er viet betydelig plass i ULB. Vi støtter opprettelsen av et forum slik det er skissert, men er av den oppfatning at siden oljeselskapene skal med bør det også vurderes om representanter for miljøbevegelsen også burde blitt med.

Feilvurderinger i forbindelse med at åpent hav ikke er med i konklusjonene gir kanskje størst utslag for områdene Finmark Øst og Lopparyggen. Ser vi på vurderinger fra Anker-Nilsen-88, som selv om vi er enige at dataene ikke på langt nær er gode nok, viser at både Finmark Øst og Lopparyggen kan få svært betydelige effekter ved et utslipp.

Fra firedelt skala til tredelt skala

I utkastet til sjøfuglrapporten (Rev:01, 03-03) er konsekvensene av uhellsutslipp delt inn i firedelt skala, mens det i den endelige rapporten er en tredelt skala. Den firedelte skalaen var: *små, ubetydelige, store og meget store*. Den tredelte er: *små, ubetydelige og store*. Endringen fra en firedelt skala til en tredelt skala gjør at mulige konsekvenser blir nedvurdert.

Dette minner mye om det som skjedde i forbindelse med AKUP arbeidet ved åpningen av Barentshavet sør. Da ble presentasjonen av konsekvensene endret fra en firedelt skala til en tredelt skala. Dette ble gjort på en slik måte at forfatterne av de originale konklusjonene måtte ut og dementere hele sammenfatningsrapporten. I Viltrapport 46 fra Direktoratet for naturforvaltning gikk forfatterne ut i forordet og skrev: *"Bl.a. er de kvantitative indekser for effektene feilaktig oversatt til en tredelt skala (hvh. Liten, moderat og stor effekt), slik at effektene på sjøfugl blir betydelig nedvurdert (...). Det må derfor understrekes at vi generelt ikke kan stå inne for den omtale sjøfugl har fått i sammenfatningsrapporten."*

I Viltrapport 46 er den tredelte skalaen endret til: *ubetydelige-små effekter, moderat-betydelige effekter og svært betydelige effekter*. I tillegg ble flere punkter nedvurdert (se tabellene nedenfor, for tabellene i ULB og konsekvensrapporten vises det til de respektive rapportene)

Tabell 4.5, fra sammenfatningsrapporten (Børresen-88) :

Sesong															Sesong														
TRØMS										FINNMARK					SVALBARD					KROKENT					SVALBARD				
II										III					IV					V					VI				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III					III				
III										III					III					III									

Tabell 4.5 Potensielle langtidseffekter for sjøfuglbestandene i relasjon til sesong og oljesøl fra de ulike delområdene, samt for området under ett (over midtlinjen) angitt i en tredelt skala: • = liten effekt, •• = middels effekt og ••• = stor effekt. Konsekvensene for de fastlandstilknyttede bestander (F) og Svalbardtilknyttede bestander (S) er sammenlignet for sommer- og nyttesesongen under midtlinjen.

Tabell 9.2, fra Viltrapport 46, Anker-Nilsen -88 :

SESONG	X PL-INDEX X 1000 VED UTSLIPP FRA DELOMRÅDE										SAMLET X	ANTALL BEST- ANDER	SESONG- SPESIFIK TPL
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10			
Sommer	2.0	1.3	3.1	2.5	5.3	2.2	1.8	1.8	1.5	3.6	2.53	45	113.9
Myting	2.2	1.1	1.2	1.0	1.4	2.0	3.0	1.1	1.9	2.9	1.90	21	39.9
Høst	1.6	1.4	1.6	3.7	5.0	2.5	1.3	2.2	3.5	2.6	(2.54)	(37)	(94.0)
Vinter	4.8	2.3	3.9	2.6	3.0	3.6	4.3	1.3	5.1	1.0	3.18	27	85.0
Vår	4.1	1.8	3.0	3.1	3.2	2.6	2.8	2.4	4.3	1.1	(2.83)	(38)	(107.5)
Sommerhalvår	2.4	1.3	2.4	2.5	4.0	2.3	2.3	1.8	2.5	2.8	2.46		254.6
Vinterhalvår	3.7	1.9	3.0	3.1	3.6	3.0	3.0	1.9	4.4	1.5	2.89		186.7
Sommer	•••	••	•••	•••	•••	•••	••	••	••	•••	•••	•••	•••
Myting	•••	••	••	••	••	•••	•••	••	••	•••	••	••	••
Høst	••	••	••	•••	•••	•••	••	•••	•••	•••	(•••)	••	••
Vinter	•••	•••	•••	•••	•••	•••	•••	••	•••	••	••	••	••
Vår	•••	••	•••	•••	•••	•••	•••	•••	•••	••	(•••)	••	••
Sommerhalvår	•••	••	•••	•••	•••	•••	•••	••	•••	•••	•••	•••	•••
Vinterhalvår	•••	••	•••	•••	•••	•••	•••	••	•••	••	•••	•••	•••

Forskjellen er ganske stor da Børresen-88 gir samlet de fleste sesongene kategorien medium effekter, mens Anker-Nilsen-88 gir de samme svært betydelige effekter. Noe av den samme virkningen har du fått når ULB og bakgrunnsrapporten har gått fra en firedelt skala til en tredelt skala. I tabell 5.5 i utkastet hadde de fleste feltene kategorien *Meget store effekter*, mens de i den endelige rapporten og i sammenfatningsrapporten er redusert til *store effekter*. Dette gir, sammen med at

sjøfugl i åpent hav overhodet ikke er vurdert, en skeiv vinkling i forhold til det som må forventes av mulige effekter ved et større utslipp.

Legg også merke til at delområde 6 og 7, som tilsvarer Finmark Øst i ULB, begge har fått kategorien *svært betydelige konsekvenser* – mens det i ULB har fått kategorien *ubetydelige konsekvenser*.

Oppsummering

Viktigste momenter:

- Sjøfugl i åpent hav er ikke vurdert
- ULB har utelatt viktige momenter og indirekte endret betenknninger og konklusjoner fra sjøfuglrapporten
- Det er et gjennomgående inntrykk at ULB nedvurderer konsekvensene i forhold til det sjøfuglrapporten sier
- Mye tyder på at Lopparyggen og Finmark Øst vil få større konsekvenser enn det som fremgår av konklusjonene i ULB
- *Uansett hvor og når et uhell skulle oppstå står mange verneverdige bestander i fare for å bli påført svært betydelige konsekvenser*

4.2 Fisk

Agenda Utredning og Utvikling AS og Alpha miljørådgivning har sett på konsekvensene for fiskerivirksomhet ved helårig petroleumsvirksomhet i Lofoten og Barentshavet. Dette arbeidet har de kun fått en måned på å gjøre. Denne delutredningen har flere åpenbare mangler. I utredning om fiskerinæringen er det for eksempel ikke gjort kostnadsberegninger ved en eventuell oljeulykke. Det er heller ikke vurdert hvilke effekter regulær oljevirksomhet kan ha for markedet for hvit fisk fra Barentshavet. Svein Berg i eksportutvalget for fisk sa til Dagbladet torsdag 18. mars at man kan ta dobbelt så høy pris for torsk pga. at den oppfattes som ren, og at oljeutvinning kan halvere prisen på torsk. Det betyr at prisen på hvit fisk fra Barentshavet kan bli kraftig redusert ved at det i det hele tatt startes opp oljevirksomhet der.

4.3 Ballastvann

Sammenliknet med den trusselen ballastvann utgjør mot havmiljø, fiskerier og oppdrettsnæring, finner vi det oppsiktsvekkende, men dessverre temmelig betegnende, at ULB kun vier halvannen side til en overflatisk og særdeles ensidig presentasjon av temaet.

Med bakgrunn i all denne usikkerheten mener vi at dagens metode for risikovurdering av ballastvann kun er egnet til å gi en indikasjon av hvilke ballastvannutslipp som vil innebære stor risiko for introduksjoner, metoden er overhode ikke egnet for å fastslå at noen utslipp innebærer liten risiko. DNVs analyser gir dermed grunnlag for å hevde at ca. 17% av utslippene må antas å ha høy risiko for introduksjoner, mens det for de resterende 83% ikke er grunnlag for å nedvurdere risikoen.

Vi ser ingen grunn til at ambisjonsnivået for utslipp av ballastvann i Barentshavet skal være lavere enn for andre regulære driftsutslipp. Vi forventer derfor at nullutslipp av urensset ballastvann blir standardkrav i Barentshavet. I likhet med annen nullutslippsteknologi vil dette kreve betydelige investeringer i forskning og utvikling samt installasjon, men resultatet kan bli av global betydning.

4.4 Klima

Økt oljeutvinning øker klimautslippene

Om 100 år kan 200 millioner mennesker være rammet av menneskeskapte klimaendringer. Dette har FNs klimapanel med sin tidligere leder Robert Watson slått fast.

De menneskeskapte klimaendringene er et resultat av høyt forbruk av fossile energikilder som kull, olje og gass. Ifølge FN vil det være nødvendig å redusere utslippene fra de fossile energikildene med 60-80 % for å hindre store miljøkonsekvenser. Norge har gjennom Kyotoavtalen forpliktet seg til ikke ha økt sine utslipp av farlige klimagasser som CO₂, i perioden 2008 – 2012, med mer enn 1% i forhold til 1990 nivå. I 2002 lå vi ca 5% over dette.

Når Miljøvernminister Børge Brende presenterte Regjeringens tilleggsmelding om klima 22. mars i fjor var sentrale tiltak: (utslippsreduksjon⁴)

- Kraftforsyning til sokkelen fra land (1,5 mill tonn)
- Handlingsplan for redusert bruk av fyringsolje: (1 mill tonn)
- Tiltak i avfallssektoren (2 mill tonn)
- Kvotesystemet og tiltak i industrien (1,6 mill tonn)

For utenom disse helt avgjørende områdene skulle en avgift på import av PFK/HFK kunne redusere utslippene med 0,2 mill tonn og en avtale med elektrobransjen om SF₆ redusere utslippene med 0,035 mill tonn.⁵

Til sammen skulle dette gi en utslippsreduksjon på omlag 6 millioner tonn.

Per i dag er både kraftforsyning til sokkelen, handlingsplanen for fyringsolje og tiltak i avfallssektoren fortsatt i det blå. I tillegg sliter man med et kvotesystemet for industrien, som skal tre i kraft fra 2005.

Regjeringen har altså ingen plan for hvordan Kyoto-målene skal nås.

Departementet har ikke laget en egen utredning for klimautslippene. De sier imidlertid i sammendragsrapporten at utslippene kan bli på 3,5 millioner tonn CO₂. Det vil bety utslipp som er like store som det halvparten av den norske privatbilparken står for. Hvis Norge skal overholde Kyoto-forpliktelsene må det gjennomføres kraftige reduksjoner i andre sektorer. Flere av utslippene fra petroleumsvirksomhet i Lofoten – Barentshavet vil forekomme i neste Kyotoperiode. Alt tyder på at Norge da vil få

⁴ Alle tall omregnet i CO₂-ekvivalenter

⁵ PFK (perfluorkarboner), slippes ut ved produksjon av aluminium. HFK (hydrofluorkarboner), en gass som brukes i kjøleanlegg, som brannslukningsmiddel, til produksjon av skumplast mm. SF₆ (svovelheksafluorid), for utenom til magnesumproduksjon brukes gassen hovedsakelig som isolasjonsmateriale og lysbuemedium i høyspenningsanlegg.

strengere krav til utslipp av klimagasser enn det vi har nå. Dette er momenter som ikke er vurdert i ULB. Hvis departementet og regjeringen tok klimaendringer og Kyoto-forpliktelsene på alvor, burde det vært en egen rapport som viste hvor og hvordan disse reduksjonene skulle skje.

Det er svært kritikkverdig at det ikke er satt krav til utslippene av CO₂. Vi mener at det må settes som krav at det skal være nullutslipp til luft på tilsvarende måte som det er forutsatt nullutslipp til sjø.

5. Oljevern

Det vil alltid være en fare for utslipp av olje til havmiljøet ved off-shore oljeproduksjon. Nøyaktig hvor stor sannsynligheten for et oljeutslipp er, avhenger av en rekke faktorer og lar seg naturlig nok ikke beregne presist. Faktorer som kan påvirke sannsynligheten for et større oljeutslipp er blant annet hvilken teknologi som blir benyttet, geografiske forhold, klimatiske forhold, vær, oljetype, grad av vedlikehold av utstyr mm. Imidlertid foreligger det endel erfaringer og statistikk fra sammenliknbare havområder som det er rimelig å anta har overføringsverdi til Barentshavet. Generelt kan vi si at den største faren for utslipp er forbundet med skipstransport av olje fra oljeinstallasjonene, mens sannsynligheten for at det skal skje utblåsninger, er mindre.

I forbindelse med at Olje- og energidepartementet utreder konsekvensene av helårig petroleumsvirksomhet i området Lofoten – Barentshavet (ULB) har det blitt foretatt beregninger av sannsynligheten for at et større utslipp av olje til havet skal forekomme.

I følge Stortingsmelding om norsk oljevern (nr. 49, 1988-89) skal risiko i forbindelse med akutte utslipp i Barentshavet ikke være høyere enn for øvrige deler av norsk sokkel. Oljedirektoratet har definert risiko som sannsynlighet $\times$ konsekvenser. Det betyr at jo større konsekvensene blir, desto mindre må sannsynligheten være for at risikoen skal bli den samme som for resten av sokkelen. Dette gjøres ved å øke oljevernberedskapen, men med utstyr som ikke fungerer blir risikoen likevel høyere i Barentshavet enn ellers på sokkelen.

6. Andre kommentarer

Havbruk:

Akvaplan-niva har gjort utredningen av konsekvenser for havbruksnæringen. Denne utredningen hadde en tidsramme på tre uker. Det er blitt gjort klart at det var store mangler ved arbeidet som var gjort, blant annet hvilke virkninger en oljeulykke vil ha for renomméet i markedet.

Samfunnsmessige konsekvenser:

I undersøkelsen av samfunnsmessige konsekvenser ligger det kun i mandatet å utrede konsekvenser ved normal drift. Det er ikke blitt foretatt en utredning av hvilke konsekvenser en evt. oljeulykke vil ha for sysselsettingen generelt i Nord-Norge

Konsekvenser for samiske befolkning:

Konsekvenser for samiske forhold er gjort av NIBR-Alta, Norges Landbrukshøyskole og UNEP/GRID-Arendal. Denne utredningen fikk forskerene noen uker på å ferdigstille.

Forskerne som har skrevet rapporten har senere trukket seg fra arbeidet. De mener den ikke kan være en del av en konsekvensutredning fordi de har fått så liten tid på et arbeid som er langt mer omfattende.

7. Konklusjon

Proessen fram mot ULB har vært mangelfull, lite transparent og preget av hastverk. Dersom det skal gjøres beslutninger om petroleumsvirksomhet i Barentshavet eller Lofoten, må dette gjøres på grunnlag av en helhetlig prosess som setter de unike miljøkvalitetene i sentrum. Arbeidet med Regjeringens Helhetlige Forvaltningsplan er et slik prosess.

Slik ZERO ser det vil det være hasardiøst å ta stilling til hvilke virkninger en eventuell petroleumssdrift i området vil føre til så lenge det er så liten kunnskap om nåsituasjonen. Kunnskapshullene må tettes før det er mulig å gi gode konsekvensbeskrivelser av de aktiviteter det søkes å utrede konsekvensene av. Det bør således ikke trekkes avgjørende konklusjoner om bruken av området før den helhetlige forvaltningsplanen foreligger.

Departementet må ta hensyn til de miljøfaglige instansens innvendinger i prosessen i arbeidet fram mot et revidert dokument. Det må settes av ressurser til ny forskning slik at kunnskapshullene som er påvist blir dekket, samt at de utredningstemaene som mangler blir tatt med. Dette gjelder også klimagassperspektivet. Arbeidet kan gjennomføres som del av arbeidet med en Helhetlig Forvaltningsplan, samt oppfølgingen og rulleringen av denne over tid. Det er viktig å beholde handlingsfriheten i forhold til både beskyttelse og utnyttelse av naturressurser og kvaliteter i området. Den Helhetlige Forvaltningsplanen er arena for dette.

I Sem-erklæringen har Regjeringen forutsatt at all petroleumsvirksomhet i området Lofoten - Barentshavet skal være forankret i null utslipp til sjø. ULB har ikke fulgt opp denne forutsetningen ved at de ikke stiller krav til nullutslipp for landanlegg.

For sjøfugl er det mange mangler i ULB, mest graverende er holdningen at *det man ikke vet har man ikke vondt av* – noe som er det motsatte av føre var prinsippet. Ved at man ikke vurderer konsekvensene for sjøfugl i åpent hav – og sier at det derfor ikke blir noen konsekvenser for sjøfugl i åpent hav – er et brudd på føre var prinsippet.

De viktigste momenter for sjøfugl kan oppsummeres slik:

- Sjøfugl i åpent hav er ikke vurdert
- ULB har utelatt viktige momenter og indirekte endret betenkninger og konklusjoner fra sjøfuglrapporten
- Det er et gjennomgående inntrykk at ULB nedvurderer konsekvensene i forhold til det sjøfuglrapporten sier

- Mye tyder på at Lopparyggen og Finmark Øst vil få større konsekvenser enn det som fremgår av konklusjonene i ULB
- *Uansett hvor og når et uhell skulle oppstå står mange verneverdige bestander i fare for å bli påført svært betydelige konsekvenser*

Krav:

- Regjeringen må vurdere petroleumsvirksomhet i Lofoten og Barentshavet i forbindelse med forvaltningsplanen, og ikke forkant som en selvstendig utredning
- Konsekvensutredningen må revurderes og utarbeides på et faglig nøytralt grunnlag. Den utredningen som nå forligger kan ikke ligge til grunn for forvaltningsplanen. Departementet må ta hensyn til de miljøfaglig instansens innvendinger. Det må brukes tid og ressurser på ny forskning slik at kunnskapshullene som er påvist blir dekket.
- Det må ikke åpnes for olje- og gassvirksomhet i Lofoten og Barentshavet. Petroleumsvirksomhet i området vil kunne øke de norske CO2 utslippene med 8%. Utifra de store skadene oljevirksomhet kan føre til for økosystemet, og våre fornybare resursser kan det heller ikke åpnes opp for petroleumsvirksomhet
- Avgjørelsen om petroleumsfrie soner må bestemmes før en beslutning om petroleumsutvinning tas.
- Landanlegg må få samme krav om nullutslipp som rene offshoreløsninger.